

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controuersia Vnica. De obiecto scientiæ infusæ animæ Christi, in
quinq[ue] quæstiones diuisa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Forma Textus.

PRIMA CONCL. *Anima Christi secundum hanc scientiam cognovit omnia, qua cognoscit possunt per virtutem luminis intellectus agentis: sicut sunt quacunque pertinent ad scientias humanas, & omnia illa qua per revelationem diuinam hominibus innescunt, sine pertinente ad donum sapientie, sine prophetia, sine ad quocunque donum Spiritus S. Probatur: quoniam in anima Christi consideratur duplex potentia passiva: Vna quidem per comparationem ad ages naturale: alia vero per comparationem ad ages primum, quod potest creaturam reducere in actum altiorem actu, in quem reducitur per agens naturale: qua consuevit vocari potentia obedientialis: & utraque potentia animæ Christi fuit reducta in actum per hanc scientiam diuinitus inditam: ergo secundum hanc scientiam cognovit omnia, qua cognoscit possunt &c. Antecedens quo ad primam partem probatur: quia in qualibet creatura consideratur praedicta duplex potentia passiva: ergo etiam in anima Christi: Quo ad secundam vero partem afferentem utrunque potentiam animæ Christi fuisse reductam in actum, probatur ex dictis supra quest. 9. art. 1. quia scilicet conueniens fuit, ut anima Christi omnino esset perfecta per hoc, quod omnis eius potentialitas sit reducta ad actum: ergo utraque praedicta potentia animæ Christi fuit reducta ad actum.*

SECUNDA CONCL. *Anima Christi per hanc scientiam non cognovit ipsam Dei essentiam, sed solum per primam scil. scientiam visionis. Hæc relinquitur ut nota ex differentia virtutumque scientiarum, & excessu scientiarum visionis super hanc scientiam.*

Expositio Textus.

IN huius artic. expositione Caiet. & post eum Medina varias proponit difficultates ac breuiter definit: quas recentiores pluribus aliis additis ad explicationem primæ conclusionis latissime versant. Nos circa singulas summa breuitate sententiam nostram proferemus. Estigitur

Controversia Vñica.

De obiecto scientie infusa animæ Christi, in quinque questiones diuisa.

PRIMA QUESTIO. *An Christus per scientiam diuam cognoscit omnia, qua ab humano vel Angelico intellectu naturaliter scripsi possunt? Omissis Scoti, Dur. & aliorum antiquorum ac recentiorum quorundam opinionibus, quas referunt hic Caiet. Suar. Valsq. & Aluar. qui etiam in quibusdam dissentient.*

Sciendum est primo ex D. Th. 1. p. q. 1. a. 3. in corpore, & ad 2. vnitatem potentiarum & habitus esse considerandam secundum rationem formalem obiecti: & ideo fieri posse, ut inferiores potentiarum vel habitus diuersificantur circa illas materias, qua communiter cadunt sub una potentia vel habitu superiori, eo quod superior potentia vel habitus servatur in obiectum sub vniuersaliori ratione formali: ut pater in obiecto sensus communis, quod est sensibile comprehendens sub se visibile & audibile &c. quo sit illa una potentia realiter & formaliter, qua est sensus communis, extendat se ad omnia obiecta quinque sensuum exteriorum: & ob eandem causam scientia Sacrae Theologiae ea omnia sub una ratione considerat, qua ad diuersas attinent scientias philosophicas. Sic igitur in proposito, quia scientia animæ Christi infusa altioris ordinis est, quam scientia quælibet naturalis & quam omnis alia cognitione supernaturalis di-

A una revelatione ad homines derivata, ideo sub una simplici ratione formaliter ad omnia cuiuslibet scientiarum naturalis & reuelarum cognitionis obiecta terminatur: Virtus enim superioris ordinis & vniuersalior nobilior modo extenditur ad ea, quæ sub inferioris ordinis & minus vniuersali virtute continentur.

Secundo considerandum est, scientiam infusam animæ Christi dici posse quadam ratione supeterna. turalem, & quadam alia ratione naturalem: Nam si consideretur in ordine ad animam Christi absolute sumptam scientiam supernaturalis est, cum ad hanc non habeat anima Christi secundum se consideratam potentiam naturalem, sed obedientialem tantum: si vero consideretur eadem anima Christi, prout est hypostaticæ coniuncta personæ Verbi, atque a deo prout illi quasi naturaliter conuenit vñerque status, scilicet viatoris & comprehensoris, scientia hæc dici potest illi quodammodo naturalis: sic enim est in anima Christi non solum ad naturalium, sed etiam ad supernaturalium cognitionem potentiam naturalis. Sicut supra qu. 3. art. 12 de gratia habituali dictum est: quod etiam hic aduertit Cai. & alij recentiores.

Tertio Notandum est species infusa animæ Christi similes esse speciebus Angelorum, & illis etiam esse excellentes: Cum igitur species Angelorum intellectibus inditam non communes tantum naturas genericas aut specificas, sed etiam vniuersas sub eis existentia singulare representent, ut patet ex 1. p. q. 57. a. 2. multo magis hoc speciebus infusa animæ Christi tribuendum est, ut hic etiam notat & explicat Cai. circare sp. ad 3. argum. D. Th. dicens species angelicas, ac proinde etiam species infusa animæ Christi representare semper eodem modo ex parte ipsius speciei representantis, sine res existant siue non existant, non tamen eodem modo semper representare ex parte rerum representatarum: nam existente Leone representatur ut existens: si vero non existat, non representatur ut existens &c. vide Cai. & ea quæ diximus 1. p. in allegata q. 57. a. 2.

Cum igitur species infusa animæ Christi fuerint à Deo immediate causatae & exemplatae à Divina essentia, quæ distincte singulare representat, & scientia infusa animæ Christi fuerit longe perfectior scientia Angelorum, ut probatur infra art. 4. & habuerint species illæ omnem perfectiōnem fini Incarnationis congruentem & possibiliter eis communicari, dicendum est animam Christi per species illas, & scientiam inditam vniuersa cognoscere, qua ab humano vel Angelico intellectu scripsi possunt.

QUESTIO SECUNDA. *An per scientiam hanc animæ Christi continue, aut aliquando simul omnia sub ea comprehensa cognoverit. Valsq. disp. 53. c. 2. docet Christum per scientiam hanc ab initio simul acutu cognovisse omnia futura in infinitum per proprium & quidditatum conceptum dicens haec solam ratione defendi posse Christum in hac scientia non proficisse, & nullam in eo fuisse ignorantiam, nō tamen fuisse aut esse continuo in aequali omnium consideratione, licet aliquando ad actualiter omnia considerationem le reducat.*

Sed oppositam sententiam habet S. D. infra art. 5. quam explicat ibi Caietanus & latius Suar. disp. 28. sect. 1. Aluarez disp. 57. teriam hanc statuit concil. Per scientiam infusam non cognoscit anima Christi actu simul omnia entia, que sub ea cadunt, sed habitualiter & successive: ita ut quoties valuerit, posse ut tali scientia ad quamunque rem cognoscendam. Fundamentum eius est; quia cognitione scientiarum inditæ animæ Christi non mensuratur actualitate, nec potest humanus aut Angelicus intellectus

collectus per plures species simul intelligere, ut A probat S.D. 1.p. q. 5. 8. a. 2. & q. 8. 5. a. 4.

Ego vtranque sententiam arbitror esse probabilem: Prior enim consonat perfectioni scientiæ Christi: posterior autem naturæ & ordiniterum videtur esse consonantior: Qui priorem elegerit, dicat lumen supernaturale indicum animæ Christi ob sui maximam excellentiam virtutem quandam superexcellentem intellectui contulisse, ut eolumine speciebus illis omnibus influxis simul illustratis posset ad vnam vel plures ad modum vniuersitatis eliciendas: quæ scilicet ad vnum scientiæ illius obiectum secundum totam eius latitudinem sub vna ratione formalis comprehensam terminarentur, eo fere modo quo potest Angelus per plures species plures simul actus elicere, ut explicauimus *prima parte*, q. 5. a. 2. Cui vero posterior opinio magis arriserit, dicat fieri minime posse per Dei potentiam ordinariam, ut intellectus creatus per lumen finitum quantumuis excellens per plures species non subordinatas in repræsentando simul actu & distincte cognoscat omnia etiam infinita per eas repræsentata: quod tamen satis durum videtur: cum nulla appareat absurditas, sine qua nihil est diuinæ potentiae aut sapientiæ & voluntati in anima Christi perficienda de negandu. Ad rationem autem Vñsq dicat ex hac opinione non sequi Christum in hac scientia profecisse, aut ignorantiam aliquam habuisse; eo quod integrum & perfectam rerum omnium habitualem per scientiam hanc habuerit cognitionem, dicitur autem aliquis tunc solum in scientia proficere, quando prius non habitum rei notitiam acquirit habitualem, & similiter ignorantia non actualis, sed habitualis cognitionis priuationem importat. Nec verum est quod ait Vñsq. nempe nomine scientiæ habitualis intelligit actuū præteritum, cuius maneat memoria, non autem habitum aliquem infusum vel acquisitum. Postremo dicat distans scientiam potuisse pro libito voluntatis Christi ad actuū reduci secundum exigentiam negotiorum & temporis modo circa vnum, modo circa aliud obiectum: ut ait S.D. infra a. 5. ad 2. ex quo infert scientiam hanc in Christo non fuisse frustra. His adde Christum per quilibet speciem potuisse simul actu cognoscere infinita: & cum earum specierum numerus esset finitus, probabile esse Christum singulis successiue vsum fuisse ad omnia per singulas repræsentata cognoscenda: atque ideo nullam in Christo cognitione habitualem frustra fuisse. Huic doctrina consonant ea, quæ scribit Caet. infra art. 5. & Suar. disp. 28. sec. 1. Vide etiam Cai. infra q. 34. a. 2. & Ferrar. in secundo cont gent cap. 97. & ea quæ diximus infra art. 5.

Referuntur
duo contra
modi di-
cendis. S. Th.
cum dupli-
cato
ne Bergo-
matu. &
virag-
roni
ficiu.

Quæstio TERTIA. An Christus per scientiam infusam certo cognoverit cogitationes cordium, & actus omnium liberos internos & externos. Sanctus D. in 3. dist. 14. cum dupli. q. 1. a. 3. questio. 1. docet animam Christi hoc generante cognitionis non cognovisse ipsam essentiam, incretam, nec alia omnia quæ ad perfectionem intellectiua partis non pertinent, neque secundum naturam neque secundum gratiam: sicut sunt gesta particularium hominum & huiusmodi: quæ tamen omnia (inquit) cognovit in Verbo: & de Ver. q. 20. a. 6. sic loquitur: *Ita scientia rerum in proprio genere ponitur in anima Christi, ut nulla naturali perfectionum ei deesse inueniatur, & ideo tantum per hanc scientiam sciat, quantum naturalis animæ cognitio se extendere potest, non solum in hac vita, sed etiam post mortem, eo quod Christus simul sicut secundum animam viator, & comprehensor: sed quædam sunt, ad quæ naturalis cognitio nullo modo se extendere potest: sicut est i-* Naz. in D. Thom. 3. partem.

psa diuina essentia, futura contingentia, cogitationes cordium, & alia huiusmodi: & horum anima Christi non habuit scientiam per modum istum, sed cognovit ea in Verbo, &c. Cui sententia satis aperte videtur esse contraria conclusio prima præsentis articuli. Hanc tamen loquendi diuersitatem nititur conciliare Bergomas dub. 1217. duobus modis: prius est S. Thom. hic loqui de cognitione prædicta, in alijs autem locis de cognitione speculativa: Secundus modus est D. Thom. in tertio loqui de Christo, & scientia eius infusa simpliciter & secundum se, hic autem loqui de Christo ut est caput Ecclesiæ & pastor omnium.

Bergomas
conciliatio
rejicitur.

Sed neuter conciliandi modus satisfacit. Primum enim supponit singularium cognitiones speculatiuam ad intellectus & scientiæ perfectionem minime pertinere: quæ suppositione simpliciter falsa est. Nam de ratione scientiæ, ut scientia est, non est ut ad vniuersalia & ad ea, quæ secundum se necessaria sunt, terminetur: sed cum nomen scientiæ sit analogum ad plures scientiæ modos, scilicet Diuinum, Beatificum, Angelicum, Humanum & eum qui per infusionem cœuenit anima Christi, secundum perfecciores suos modos extenditur ad individua: ut patet in tribus prioribus modis scilicet in scientia Dei, quæ singulare omnia tam naturalia quam libera, tam necessaria quam contingentia, tam præsenta quam præterita & futura cognoscit: ut probat S. Doct. in p. q. 14. ar. 11. 12. & 13. Beatos etiam in essentia Dei videre singulare patet ex supra dictis, & ex ijs quæ post alios scriptimus ad primam partem q. 12. art. 8. De Angelis autem quo ad eorum scientiam naturalem id probat S. D. in eodem libro, quæst. 57. art. 2. & alibi sive. Quod autem singulare contingenter futura per scientiam sive per scientias aliquas proprie dictas cognosci possint: Probatur primo: quia futura contingentia, & ea quæ sunt libera, causas habent sive futuritionis certas & infallibiles, ipsam scilicet Dei scientiam, voluntatem & prouidentiam: ut ait S. D. in p. q. 14. art. 13. ad 1. & q. 19. art. 8 & q. 22. ar. 4. per quas causas non solum à Deo, sed etiam à beatis sciri certo possint: videtur enim quilibet eorum multa futura libera & contingentia in essentia diuina, prout in ea manifestatur determinatio diuinæ voluntatis, quæ est causa infallibilis omnium futurorum: ad rationem autem scientiæ sufficit, ut quod sciri dicitur per causam infallibile cognoscatur. Vnde etiam in nostra Theologia, quæ beatorum scientie subalternatur, multæ veritates singulare & secundum se contingentes sunt principia a nobis fide credita, sed in Theologia beatorum evidenter: Ut patet de mysteriis incarnationis, passionis, mortis & resurrectionis Filij Dei & alijs similibus. Per scientias vero nostras naturales nulla sciri possunt singulare, & ea præsertim quæ sunt futura libera aut contingentia: Cuius ratio est duplex. Prima: quia omnis scientia nostra naturalis suas conclusiones deducit ex quidditate subiecti tanquam ex propria & necessaria causa: nullius autem essentia subiecti potest esse totalis & necessaria causa singularium quo ad actuales eorum existentias & conditiones individuantes & circumstantias temporum, locorum &c. Secunda ratio est, quam afferit S. D. de Vir. q. 2. a. 5. & in primo contra gent. c. 65. dicens similitudinem rei scibilis, quæ est in intellectu nostro, esse acceptam à re materiali, quæ sic agit in intellectum, ut prius agat in sensum: materia autem (inquit) quia est ens tantum in potentia, non potest esse principium agendi: & ideo res, quæ agit in animam nostram, agit solum per formam: Vnde similitudo rei,

que imprimatur in sensum, & per quosdam gradus depurata usque ad intellectum pertinet: est tamen similitudo forme, & paucis interpositis addit: Et quia ad hoc, quod aliquid cognoscatur, requiritur, quod similitudo eius sit in cognoscente, non autem, quod sit per modum, quo est in re, inde est, quod intellectus noster non cognoscit singularia, quorum cognitio ex materia dependet: quia non est in eo similitudo materia. Sed quia singularia cognoscuntur indirecte ab intellectu nostro eo modo, quo alibi declaravimus, quatenus scilicet unum sunt intellectus & cogitativa in ratione mouentis & moti, ac propterea actus cogitatiæ, quo singularia cognoscit, tribuitur intellectui: ideo nostra Theologia, quæ scientia supernaturalis est, de multis agit veritatis singularibus secundum se quidem contingentibus, sed in ordine ad diuinam voluntatem & prouidentiam necessariis necessitate suppositionis & infallibilitatis: ut explicavimus supra *quaest. 1. contr. 1. §. Iam vero.* Nec placet quod alij dicunt, videlicet infundi Theologo species supernaturales singularia representantes, aut species naturaliter acquisitas addito lumine supernaturali vigorati, ut etiam singularia representent, vel ut ex noua eaurum ordinatione fiat representatio singularium. Primum enim voluntarie dicitur nec nullum habet legitimum fundamentum ex scripturis aut patribus, ac præferim ex doctrina D. Thom. Nec aliquid est scitum in nostra Theologia aut in eius principiis, cui representando non sufficiunt species naturaliter acquisitæ cum lumine supernaturali. Secundum autem faltum esse probatur ex eo, quod lumine supernaturali additum speciei non mutat naturam speciei, quæ tota consistit in representando, sed eam perficit iuxta modum ipsius, ut scilicet speciem vniuersali representantem eleuet ad ordinem supernaturalem, & simul cum aliis speciebus supernaturalia representet: ut patet de specie hominis, cui addito lumine supernaturali, & speciebus diuinæ potentiae resurrectionis, immortalitatis & beatitudinis additur etiam representatio rei & veritatis supernaturalis afferentis hominem diuinam potentiam resurrecturum ad vitam beatam & immortalem: species autem, quæ cum vniuersali natura singulariæ naturaliter representant, quales sunt species Angelorum, ad ea novo & altiori modo representanda virtute lumiinis supernaturalis eleuantur: Et ex hoc etiam tertium confutatur: nam species, quæ ex sui natura solum in vniuersali representant, quomodounque ordinentur, nunquam representandi naturam immutabunt: ac proinde nunquam in eis poterunt singularia relucere. Cum itaque species per se infusa animæ Christi sint nobiliores speciebus Angelorum, & altiori etiam lumine illustrentur, poterunt multo magis quam species Angelorum singularia representare.

Secundus etiam modus conciliandi, quo virtutus predicatoris author, falsus est: quia sicut Christus ex vi scientiæ per se infusa non cognoscit futura contingentia & cogitationes cordium, ita neque hæc cognoscit ex vi scientiæ beatæ ut sic, sed quatenus hæc in Christo est ut in capite, indice & pastore vniuersalis Ecclesiæ: at Christus dicitur absolute hæc per scientiam visionis cognoscere: igitur hæc etiam absolute cognoscere dicendum est per scientiam inditam.

Approba-
sur l'enten-
sia Cai. &
aliorum d-
centum cù
D. Th. Chris-
tiū per hanc

DICAMVS igitur cum Cai. & aliis D. S. hic a priori sententia recessisse, & meliorem ac dignitatem Christi magis congruentem elegisse. Hanc autem esse meliorem probatur quo ad eam partem, de qua modo quæstio est, videlicet quo ad cogitationes cordium: quia *Matthæi 9. Marci 2.*

& 8. & Luc. 5. dicitur Christum cognoscere cogitationes hominum, & singulariter *Marci 2. dicitur Christus cognoscere spiritu suo cogitationes scribarum:* spiritus enim, id est anima, Christo conuenit quatenus homo est: igitur per animam, scientia nimis infusa perfectam, videt Christus scribarum cogitationes. Scio multos ex S. Patribus affirmare ex his locis efficax argumentum deduci ad Christi diuinitatem proponendam: ita Chrysostom. *Hom. 30. in Matth. Hieronym. in Matth. cap. 9. Cyril. lib. 2. in Io. n. c. 37.* qui multa diuina scripturæ testimonia proferunt ad ostendendum Christum suam diuinitatem manifestasse, quia cordium videbat cogitationes: his adde Bedam in *Matth. c. 10. super illud. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?* ex quo videtur manifeste sequi Christum per nullam creatam scientiam aut cognitionem cordium cogitationes cognoscere: nam si per infusam à Deo scientiam eas cognovit, eandem potuisse habere cognitionem etiam si non fuisset Deus: sed facile solvit r. hæc obiectio dicendo scientiam infusam, qua cogitationes omnes & omnia futura cognoscuntur, soli Christo Deo & homini proprio esse, illicie conuenire ut dispositionem exornantem uniuersum hypothaticam, & ex ea profluere, sicut supra de gratia habituali dictum est: & ideo ex hac cognitione, tanquam ex proprietate soli Deo & homini conueniente bene & efficaciter ostendunt patres Christum vere fuisse Deum. Qui tanquam Deus naturaliter, & tanquam homo per scientiam inditam ex unione hypothaticæ dimanant videntur omnes cogitationes, ex quibus aliquas non nunquam Deus quibusdam lumine propheticæ reuelauit, ut patet de Eliaco & aliis. Secundo probatur eadem pars: quia Christus in quantum homo, est iudex omnium hominum quo ad eorum actiones internas & externas: ut probat S. D. infra *q. 59. art. 2.* & habetur expresse *Ioan. 5. vbi* dicitur: *Potestatem dedit ei iudicium facere: quia filius hominis est:* igitur ad eum quatenus homo est, pertinet cognoscere cordium cogitationes bonas & malas, ut illis debita præmia, his vero condigna supplicia decernat. Tertio probatur ratione D. Th. superioris explicata: cuius vim aperit Caiet. & alij expositores. Alias probations lege, si placet, apud recentiores.

Quæstio Quarta. An, & quomodo Christus per scientiam inditam certo, & infallibiliter cognoscit futura contingentia, præsertim libera? Tres sunt de proposito dubitatione sententiae. Prima est S. Th. *loci supra notatæ:* qui negat animam Christi per scientiam infusam cognoscere futura contingentia, & ait hæc ab ea cognoscere visione beata. Secunda est quorundam Theologorum afferentia hæc ab anima Christi cognosci per donum propheticæ: Tertia est S. Th. hic & omnium discipulorum eius ac expositorum dicentium futura contingentia ab anima Christi cognosci per scientiam inditam: sed in explicando cognitionis modo dissentient.

Nam Medina duo dicit: *Primum est, animam Christi per species infusas cognoscere futura contingentia non in seipso, neque in causis suis, sed medio modo scilicet per reuelationem Dei. Secundum est, hanc scientiam non esse intuituam.*

Ban. 1. p. 9. 57. 4. 2. dub. 3. tria dicit: *Primum est, species infusas animæ Christi non representare liberam determinationem diuinæ voluntatis ad producendum futura contingentia: quia id per nullam speciem creatam præstari potest. Secundum est, species animæ Christi representare quidditatem futurorum contingentium antequam existant, non tamen actualem durationem existentem.*

tie futura: *Tertium* est auctualem hanc durationem A cognosci ab anima Christi per evidenter in Deo attestante.

Suar. *disp. 27. sect. 2.* tria dicit: *Primum* est futura contingentia, præsertim libera, nō posse cognosci in determinatione diuinæ voluntatis: *Secundū* est probabilitas dici posse hæc futura posse ab anima Christi cognosci intuitu per quādam participationem scientiæ Dei, qua cognoscit non solum quid factura sit creata voluntas posita in tabulis circumstantiis &c. Sed etiam quid actu faciet: quia (inquir) rem hanc esse futuram est quādam veritas, omnis autem veritas de se est cognoscibilis ab eo, qui sufficientem habet vim cognoscendi. Cum autem ex parte Dei ad horum futurorum cognitionem duo concurrent, scilicet essentia ipsa diuina ut species repræsentans hæc futura quo ad omnes eorum conditiones, & lumen quo iudicat de re cognita intuitu, puta voluntate creata, non solum quid possit, sed etiam quid factura sit, utrumque communicabile est intellectui creato: quia dare potest illi Deus species quæ ad quādam imitationem essentia diuinæ representantur futuras quo ad omnes eorum conditiones, & infundere lumen supernaturale quo vim habeat participatam ad iudicandum, non solum quid possit sed etiam quid factura sit creata voluntas: quam cognitionem ait esse proprie intuituam: quia attingit rem ipsam futuram secundū omnes conditiones existentia tam distincte & perspicue, ac si esset realiter existens: quod est habere illam obiectuam præsentem. *Tertium* est, probabiliter esse per hanc scientiam cognosci futura contingentia solum abstractiæ per medium, quod est diuina revelatio includens diuinam autoritatem & testificationem evidenter per lumen huius scientiæ manifestatam.

Alii autem recentiores viri doctissimi docent Christum per hanc scientiam intuitu cognoscere omnia futura contingentia, ut in seipso præsentiæ & coexistentia cognitioni istius scientiæ, qua cognoscantur.

Denique Caet. *bis ad secundum dubium in fine* dicit animam Christi per species infusas intuitu & perfecte videre præterita præsentia & futura, quam opinionem sequitur Alvarez *disputatio. 60.*

Advertendum est primo duplum intelligi posse futura contingentia in seipso cognosci. *rimo*, ut cognosci in seipso sit, quod non cognosci in alio vel in aliis, puta in causis aut in effectibus vel in dicentis attestatione, sed secundum proprium esse, quod illi conuenit in rerum natura: & hoc modo quælibet res distincte secundum eius existentiam vel etiam secundum eius existentiam cognita, dicitur in seipso cognosci, etiam si cognoscendi sit præsens obiectuam tantum, & abstractiæ cognitione cognoscatur: *Secundo* potest intelligi futura contingentia in seipso cognoscit nō ea ratione tantum, quod non in alio, sed secundum esse proprium cognoscantur, verum etiam quia cognoscuntur ut actu præsentia secundum propriam existentiam, vel ut coexistentia cognitioni in eadem mensura durationis, etiam si non existant, aut coexistent in mensura propria: & hoc modo Deus & beati futura contingentia cognoscunt in seipso, quia cognoscunt ea ut coexistentia cognitioni in mensura aeternitatis, ut *in prima parte*, q. 14. dictum est.

Ex hac distinctione sequitur alia distinctione, nimirum duplum esse aut duplum intelligi posse cognitionem intuituam: *Vno modo*: quia terminatur rem secundum eius proprium esse, quod

*Cognitio in
intuitu du-
plex.*

Naz. in D. Thom. 3. partem.

habet vel habuit aut habitura est in rerum natura, etiam si cognoscendi siue cognitioni non coexistat in mensura cognitionis, sed sit illi præsens tantum in esse obiectu: & hic est impræ proprius modus intuitu cognitionis. *Alio modo*, quia terminatur ad rem secundum eius proprium esse, & habet actu in rerum natura, & est præsens cognoscendi secundum propriam cognitionis eius mensuram, & hæc proprie dicitur intuitu cognitionis: ut patet ex August. *lib. 11. confess. cap. 17. & 18.* vbi de cognitione intuitu loquitur, prout etiam extenditur ad supernaturalem: & est expressa sententia S. Thom. *1. p. q. 14. a. 9.* vbi statuit differentiam inter scientiam visionis & scientiam simplicis intelligentiæ: quam ibidem explicat Cai. idem docet magis aperte Capreol. *in 4. disp. 10. q. 4. ad 1. contra tertium conclus.*

Secundo secundum est, fieri non posse per Dei potentiam absolutam, ut homini vel Angelo communicetur extra Verbum cognitionis intuituam futurorum in seipso, ut etiam adiurit Ban. *1. p. q. 14. a. 13. §. sequitur concl. 4.* Ad cuius evidenteriam recolenda sunt, quæ diximus *in p. q. 10. a. 5. contro. 1. & 2.* ex quibus duo præcipua sunt. *Primum* est ex differentiis per se mutabilitatibus aut immutabilitatibus intrinseco desumti differentias per se durationis: ex quo sequitur, ut inter durationes esse rei mensurantes prima sit aeternitas essentia, quæ est ipsum esse diuinum ut maxime immutabile & uniforme, &c. secunda sit aeternitas participata, quæ est nobilissima visionis creatæ, qua videtur ab anima Christi essentia Dei: tercia sit Aeternum, quod est esse substantiale maxime immutabile & uniforme: quale est esse anima Christi, ut ostendimus *p. q. 10. ar. 6.* quarta sit tempus Angelorum discretum: quinta tempus eorum continuum: sexta & ultima tempus nostrum: ut patet ex ijs, quæ diximus *in allegata q. 10.* *Secundum* autem est differentia inter aeternitatem essentialem, aeternitatem participatam, etiam & instantiæ temporis discreti. Nam aeternitas essentia ab aeterno simul ac coexistit omnibus differentiis seu partibus temporis tam realis quam imaginarij, quia continent eminenter totam temporis latitudinem tam realem quam possibilem: sed aeternitas participata non ab aeterno, sed ex tempore coexistit omnibus partibus temporis realis tantum nō autem imaginarij. Non enim ab aeterno est, nec totam continent eminenter temporis latitudinem realem & possibiliter: alioquin esset infinita simpliciter, sicut aeternitas essentia: sed eam tamen habet in dicit excellentiam, ut in supremo sit omnium crearum & creabilium durationum ordine constituta: atque ideo partibus omnib. temporis realis simul actu coexistit: in hoc enim sola inter omnes creatas & creabiles durationes proxime accedit ad aeternitatem essentialem, ut eius quasi uniuersa participatio: sicut etiam maxime participat eius immutabilitatem: ut patet ex causis visionis beatificæ, quæ sunt intellectus, lumen gloriae & essentia diuina, ut forma est intelligibilis: quæ omnes ab intrinseco sunt immutabiles. *Aeternum* autem totum quidem simul est & partibus omnibus temporis coexistit, non tamen simul sed successiue, ut *loco supra notato* declarauimus. Cum enim esse supremi aeterni, quatenus etiam est, ad beatæ visionis immutabilitatem nō attingat, in inferiori constituit ordine durationum, & ab ea, quæ propria est aeternitas excellentia, deficit, secundum quam aeternitas etiam participata toti simul coexistit temporis durationi. Quod idem multo magis dicendum est de instanti temporis Angelorum discreti, quod non omni tempori nostro sed parti-

*Non posse
per Dei po-
tentiam ab-
solutam ho-
mini, vel
Angelo co-
municari
extra Ver-
bum cogni-
tionem pro-
priæ intuitu
futurorum in se-
ipso, liceat
communicare
quæ possit quæ
dam excellen-
tiam no[n] in
intuitu
ipso, minu-
tus pro-
prie dicta.
Durationis
differentia.*

*Aeternitas
essentia.*

*Aeternitas
participata*

Aeternum.

*Instantis An-
gelorum.*

tantum, nō simul sed successiue coexistit: quia licet operatio primi aeterni, quae est ipsum aetum, sit tota simul, est tamen ab intrinseco defectibilis: & ideo inferior aetum est.

Ex his sequitur primo fieri non posse a Deo cognitionem supernaturalem extra Verbum, quae mensuratur uno instanti indubius coexistente simul aetate temporis plurium annorum, dierum vel horarum: talis enim operatio defectibilis est ab intrinseco, ac proinde ad immutabilitatem & nobilitatem aetui non attingeret, & multo minus ad excellentiam aeternitatis ascenderet, cui proprium est pluribus simul temporis partibus coexistere ob summam mensuram durationis immutabilitatem & sui maximam uniformitatem.

Secundo sequitur, solam illam esse proprie cognitionem intuitiua, quae ad obiectum, ut aetate praesens secundum actualiter & exercitam eius existentiam, terminatur: ac proinde si Deus sua omnipotentia produceret in intellectu speciem intelligibilem aetate perfectam, ut rem futuram cum sua existentia & omnibus accidentibus representaret, ac si obiectum illud esset praesens cognoscendi secundum realem existentiam, & moueret per se ipsum potentiam ad formandu notitiam sui, suppleret quidem claritatem & perfectionem intuitiue cognitionis, quatenus cognitio est, nō tamen suppleret illius modum, secundum quem in esse intuitiua notitia constitutur & ab abstractua distinguitur.

Tertio sequitur conciliari facile posse duas oppositas opiniones, sc. eam quae afferit, & eam quae negat cognitionem animae Christi per species inditas aetate futurorum contingentia & praeteritorum fuisse intuitiua: Caiet. autem videtur cognitionem hanc appellasse intuitiua, quia quando res aetate fuerint existentes vere tunc est intuitiua, ita ut respectu futurorum ut futura sunt, non sit aetate sed habitu tantum aut virtute intuitiua: quatenus scilicet eo tempore, quo sicut aetate existentia, cognoscuntur eadem scientia & notitia intuitiua: sicut etiam Angeli cognoscunt intuitiue res cum aetate sunt praesentes, ex quibus multas prius eadem specie vel etiam intellectione cognoscabantur futuras.

Ex conditio
mb. lumen
prophetici
obscenit
anum. Chri
sti dupli-
citer cogno-
sset futura
omnia con-
tingentia,
Et lumen
scientia in-
fusa non fu-
isse prophe-
ticum.

Terzo notanda sunt septem conditiones lumeni propheticum conuenientes: prima est, ut sit ex divina reuelatione, & non per modum habitus, ut probat S. D. 2.2. q. 171. a. 2. & per haec manifeste distinguatur a scientia: Secunda conditio est, ut nec per se nec ut continuum cum alio lumine superiori faciat ex natura sua videre principium eorum, quae prophetantur: ut probat ibidem S. D. & explicat optime Cai. Tertia est, ut non faciat evidentiam eorum, quae prophetantur, quo ad quid aut propter quid, sed tantum quo ad quia est, & quo ad hoc quod est ea esse a Deo reuelata: ut ait S. D. in 3. cont. gent. 6. 154. & de Ver. q. 12. a. 3. Cai. 2. 2. q. 171. art 5. & q. 178. a. 1. Quarta est, ut sit imperfectum ex sua ratione in genere diuina reuelationis: ut probat S. D. 2.2. q. 171. a. 4. ad 2. ex illo 2. Cor. 13. siue prophetiae & uacuatur &c. ubi licito imperfectionem hanc & obscuritatem quo ad quid, vel propter quid rerum prophetatarum non repugnare claritati scientiae beatae vel infusa de eisdem obiectis: imperfectione enim haec & obscuritas se tenet ex parte medi, & est negativa tantum: quia scilicet non dicit claritatem: cui negationi non repugnat claritas eiusdem veritatis per aliquid medium in eodem subiecto: non autem est priuativa, neque se tenet ex parte subiecti, sicut obscuritas: quae ideo repugnat claritati cognitionis eiusdem obiecti: Vnde sicut medium probabile, quod non est ob-

scrum priuativa sed negativa tantum, quia scilicet non assert claritatem, admittit in eodem intellectu medium necessarium, quod de eodem obiecto confert claritatem, ita lumen propheticum ob eadem causam simul esse potest cum clara de eodem obiecto cognitione. Quinta conditio est, ut rerum cognitionem efficiat sub ratione temporali: ut ait S. D. de Ver. q. 14. a. 8. ad 13. & in 3. diff. 24. quest. 1. art. 1. questio, 1. ad 3. & art. 2. questio, 1. ad 4. Sexta conditio est, ut sit circa ea quae procul sunt a sensibus hominum secundum sensum, aut secundum locum, aut secundum tempus: ut ait S. D. supra quest. 7. a. 8. Ultima est, ut prophetia sit viator conueniens cum illis, quibus annunciat occulta: ut ait idem S. D. in eodem articulo.

Ex his sequitur primo, animam Christi dupli modo futura contingentia, tam naturalia quam libera cognoscisse, scilicet per lumen propheticum, de quo supra qu. 7 art. 8. & per scientiam inditam, per quam, ut hinc ait S. D. Christus cognovit omnia, quae per reuelationem diuinam hominibus innotescunt, siue pertineant ad donum sapientiae, siue ad donum prophetiae, siue ad quodcumque donum Spiritus S.

Secundo sequitur lumen, quo Christus per scientiam infusam haec futura cognovit, non esse lumen propheticum: quia de ratione huius scientiae tria sunt: Primum est, ut sit habitus; ut probat infra S. D. art. 5. Secundum est, ut continuata cum cognitione suorum principiorum, quae est per scientiam beatam, dicat propter quid suorum obiectorum desumptum ex determinatione diuinæ voluntatis: Tertium est perfectio maxima luminis & cognitionis huius scientiae in genere cognitionum supernaturalium extra Verbum, siue in proprio genere: quorum opposita conueniunt lumini prophetico.

PRIMA CONCL. Anima Christi certo & infallibiliter cognovit futura contingentia, tam naturalia, quam libera, propter sunt in seipsis, siue in proprio genere. Hac conclusio est S. D. in hoc art. & probatur argumento supra formatu. Alia probations vide apud Med. in solutione secunda difficultatis, & Aluat. diff. 59. concl. 1.

SECUNDA CONCL. Anima Christi non solum per lumen propheticum, sed etiam per scientiam inditam, & per lumen a prophetico diuersum cognovit omnia futura contingentia: haec est Sancti Doct. in textu, & pater ex dictis, & probat eam Aluarez in secunda sua concl. & probatur etiam: Quia Sancti Doct. ait Christum per hanc scientiam cognoscisse omnia, quae per reuelationem diuinam hominibus innotescunt, siue pertineant ad donum sapientiae, siue ad donum prophetiae &c. Sed lumen & habitus huius scientiae est longe altioris ordinis, quam lumen propheticum: ergo lumen huius scientiae non pertinet ad lumen propheticum. Probatur secunda propositio: quia lumen propheticum causat rerum cognitionem sub ratione temporali, ut ait S. D. locis supra notatis: huius vero scientiae cognitione terminatur ad obiecta sub ratione aeterna, cum non sit inferior cognitione fidei, quae sua attingit obiecta sua ratione aeterna, ut ait S. D. in eisdem locis nimurum de Ver. q. 14. art. 8. ad 3. & in 3. diff. 24. 1. a. 1. questio, 1. ad 3. & a. 2. questio, 1. ad 4. Secundo probatur eadē propositio: quia alioquin haec scientia non esset unus habitus per se & formaliter: probatur sequela: quia per hanc scientiam multa cognoscuntur in proprio genere & per causas necessarias: quae vero lumine prophetico reuelantur, nota sunt ex testimonio claro dicentis: constat autem habitus distinguere ex lumen diversitate & ex

Concl. de-
ducta, &
probata,

diuersis modis procedendi. Tertio probatur ea-
dem propositio: Quia S. Th. supra q.9. art. 3. & de-
veritate, q.20. art. 3. & 6. probat cognitionem hu-
moris scientiae terminari ad res in propria natura, ac
per hoc distinguere cognitione beata, qua res vi-
denter in Verbo, & ut sunt in essentia diuina, li-
cer etiam in seipsis secundario videantur. Ex quo
patet falsum est, quod ait Suar. in allegata disput. 27.
solut. 2. §. secundum ergo modus, ubi docet medium,
quod in hac scientia veritatem evidenter ostendit, esse diuinam revelationem in se includentem
diuinam auctoritatem & testificationem eviden-
ter per lumen huius scientiae manifestatam; ita ut
per hanc scientiam Christus non habuerit eviden-
tiam futurorum contingentium in seipsis, seu in
propria eorum natura; cuius dicti falsitas patet etiam
ex supra notatis, & clarius elucescit ex di-
cendis.

TERTIA CONCL. *Anima Christi per hanc scien-
tiam cognoscit omnia futura contingentia in seipsis, id est
in propria natura, atque adeo cognitione intuitiva impro-
prie dicta.* Probatur primo ex locis D. Tho. paulo
ante notatis. Secundo probatur omnibus illis ar-
gumentis, quibus Aluar. initit probare senten-
tiam suam; eis enim probatur solum haec nostra
conclusio, ut infra patebit.

QUARTA CONCLVS. *Anima Christi per hanc
scientiam non cognoscit intuitiva proprie futura
contingentia. Hac patet ex dictis; & probatur: Quia soli
cognitioni, quae measuratur aeternitate, prop-
rium est videre futura, ut actu sibi in eadem me-
lita praesentia; At cognitione anima Christi per
scientiam inditam non mensuratur aeternitate;
ergo.*

ULTIMA CONCL. *Anima Christi cognoscit futura
contingentia in determinatione diuina voluntatis, ut in
causa illi reuelata. Hac concludo multa supponit
ad aeternas & ad temporales, seu physicas pre-
determinationes pertinentia, de quibus late dis-
cussimus in prima parte, q.22. art. 4. contra Molin.
Suar. Valent. Valsq. & alios extraneos S. D. expo-
sitiones. Hanc materiam breuiter tangit Aluar.
dis. 59. in reponsonib. ad argum.*

CONTRA PRIMAM CONCLVS. sunt argumenta, quae
affert & solvit Aluar. dis. 59.

CONTRA SEUNDAM CONCLVS. est argumentum,
quod affert & solvit idem author in dicta Controu-
num. 8. & facile etiam solvit ex dictis.

CONTRA TERTIAM CONCL. proferri possent ea omnia
argumenta, quae refert & solvit idem author
disput. 60. sed illa probant tantum nostram quar-
tan conclusionem.

CONTRA QUARTAM CONCLVS. argumentantur qui-
dam recentiores; & primo proferunt diuersa loca
S. Thom. in quibus ait Deum quandoque impi-
mtere species & cognitionem mentibus prophetarum,
qua cognoscunt futura contingentia, ut
praesentia in seipsis. Loca vero sunt in 2.2 quest. 95.
art. 1. quast. 171. art. 6. ad 2. & ad 3. q. 172. art. 1. 3. cont.
gent. 154. ante medium, ultimus est in 4. dis. 49. q. 2.
art. 5. in corpore, & ad r. vbi ait, quod post diem iudicii,
vbi sanctorum beatitudo erit consummata,
quilibet beatus per specialem reuelationem vi-
debit omnia, qua Deus scit scientia visionis. Quod
autem loquatur de cognitione intuitiva probat;
quia quando futura erunt praesentia in seipsis in
sua connaturali mensura, quilibet beatus poterit
ea intueri; ergo a die iudicii intuetur illa. Proba-
tur illatio: quia alias eorum perfectio post ultimam
consummationem posset crescere, quod negat
D. Tho. crescerent enim perfectio cognitionis,
si postea intuitus viderent in seipsis, quae antea
non cognoscabant intuitus in seipsis. Vnde ex

hoc loco sic arguunt: Prædicta cognitione beato-
rum est cognitione extra Verbum, & est rerum in
proprio genere & in seipsis, & terminatur ad fu-
tura in seipsis, antequam existant in sua propria
mensura; ergo Deus potest creature communica-
re cognitionem intuituam futurorum in se-
ipsis, antequam existant in sua propria mensura.

Solut.

R. S. D. Thom. in omnibus istis locis loqui de co-
gnitione, seu visione intuitiva improprie dicta,
qua terminatur ad res præsentes in esse obiectu-
o tantum, alioquin dicendum esset cognitione
prophetica de futuris contingentibus mensu-
rari aeternitate participata, vel alia eiusdem ordi-
nis mensura coexistente simul actu pluribus pat-
tibus temporis, utrumque autem apud Theolo-
gos ac præteritum Thomistas hactenus est inauditi-
um, & primum etiam negant recentiores prædi-
cti; Secundum autem esse impossibile supra pro-
bavimus. Ad rationem autem, qua probatur S. Th.
in 4. loqui de cognitione intuitiva pro-
prie, quia alias perfectio beatorum posset crescere
post diem iudicij, &c. q. negat S. Th. dico S. Th.
negare perfectionem cognitionis beatorum extra
Verbum posse crescere quoad nouas rerum co-
gnitiones; ut patet ibidem ex reponsonone ad 12. non
tamen negat posse crescere quo ad modum co-
gnoscendi ex parte rei cognitæ, quæ de novo fit
existens & præsens cognitioni, & de novo etiam
ut actu præsens & actu existens cognoscitur.

Ob. 2.

SECUNDO ARGUUNT, quia Deus potest facere unam
cognitionem supernaturalem extra Verbum me-
suratam uno instanti indiuisibili coexistenti mille
annis, in quibus futura existent in se; ergo poterit
dare cognitionem extra Verbum, quæ sit intuitua
futurorum in seipsis; consequentia patet: Ante-
cedens probatur dupliciter. **Primo:** Quia cogni-
tio angelica mensuratur unico instanti indiuisibili
temporis discreti coexistenti indiuisibiliter
multo tempori futuro; ergo poterit Deus facere
cognitionem supernaturalem extra Verbum me-
suratam uno eminentiori instanti indiuisibili multo
tempore futuro, puta mille annorum, &c. **Se-
cundo:** Quia ex nulla parte implicat Deum tribue-
re talem durationem cognitioni extra Verbum;
ergo; Probatur assumptum: quia habet talem
durationem non faciliter participare aliquam
proprietatem Dei secundum gradum, quo est in
communicabilis: nam licet tota & integra aeterni-
tas sit proprietas Dei imparsibilis, tamen
imperfecta quædam participatio illius est parti-
cipabilis à creatura, v.g. à visione beata, & alia im-
perfectior participatio eius communicatur co-
gnitioni prophetica; ergo non implicabit aliam
distinctam illius participationem communicari
alii cognitioni supernaturali, qua sit inferior
ad mensuram visionis beatae, & superior ad mensu-
ram cognitionis propheticae. **R. S. D.** Respondetur, fal-
sum esse antecedens, ad primam probationem ne-
gatur consequentia: quia in tanta temporis discre-
tia non coexistit actu simul alii temporis futuro,
sed successiue tantum coexistit illis partibus quæ
sunt actu præsentes. **Ad secundam** negatur assum-
ptum: Ad eius probationem dico aeternitatem
quidem esse participabilem secundum eam ra-
tionem, qua coexistit actu partibus tempo-
ris successiuis, sed a summa & excellentissima
tantum creatura mensura qua mensuratur duratio
beatae visionis, ut ante diximus; quare falsum
est mensuram prophetica cognitionis partici-
pare aeternitatem, qua ratione simul coexistit di-
uersis partibus temporis; Ex his sequitur non
posse dati speciem creatam, neque lumen creatu-
ri ferius lumine gloriæ, quæ sint principia talis co-

gnitionis intuituæ, quod tamen affirmant prædicti recentiores.

CONTRA ultimam conclusum, militant omnia argumenta, quibus probare contendunt Molina & alij eiusdem instituti actus liberos non esse a Deo prædefinitos, quibus alibi satis fecimus.

CONTRA eandem conclusum hoc argumentum. Anima Christi per scientiam inditam non cognoscit futura contingentia in se ipsis, quia non mensuratur illa cognitio aeternitate, neque in suis causis indeterminatis; quia sic non sunt cognoscibilia, ut ait S. D. 1. p. q. 14. art. 13, neque in causis determinatis; quia causa libera determinans se ad producendum aliquem effectum potest impediiri; ut patet de causis determinatis ad causam diuinitatem Ezechie, quæ fuerunt impeditæ &c. R. f. animam Christi per scientiam inditam certo cognoscere futura omnia contingentia in se ipsis modo superius explicato, non tamen ea videre intuituæ proprie, & ideo non est necesse, ut mensuretur aeternitate. Deinde videt etiam illa, ut sunt determinata per diuinam voluntatem; cuius efficacitas impediiri non potest, nec voluntas ipsa mutari. Ex quo sequitur, ut etiam illa videat intuituæ infallibilem eorum veritatem, quatenus prædeterminata est a diuina voluntate ut prima causa; alioquin ea veritas esset a casu respectu diuina voluntatis & prouidentiae, quod est absurdum. Per quod excluditur Suar. Vasq & aliorum quorundam recentiorum doctrina.

Sed contra responsa, hanc est argumentum Bann. loco supra notato. Quia nulla species creata potest repræsentare liberam determinationem diuina voluntatis, neque idem diuinam, ut causa est, ergo. Probatur antecedens; quia sic oportet diuina voluntatis determinationem & idem repræsentari & cognoscitur se est, quod per nullam speciem creatam fieri potest. R. f. Antecedens verum esse de repræsentatione per speciem & lumen ordinis naturalis, non autem de repræsentatione per speciem & lumen ordinis supernaturalis. Ad probationem negatur assumptum: quod nulla efficaciatione probari potest; Nam eti per nullam speciem creatam repræsentari possit libera illa determinatio diuina voluntatis aut idem quidditative & prout in se est, ita ut intuituæ proprie videatur, sicut nec repræsentari potest essentia Dei ut probat S. D. 1. p. q. 12. art. 2. potest tamen repræsentari per speciem creatam quo ad quia est, ita ut intuituæ cognitione minus proprie dicta videatur, ut etiam infra dicimus de rebus supernaturalibus & de mysteriis SS. Trinitatis.

QUESTIONE QUINTA. An Christus per scientiam inditam cognovit evidenter omnia supernaturalia & mysteria gratiae.

Sciendum est primo multiplicem esse evidentiem cognitionis rerum præterim supernaturalium; Prima est per claram earum visionem in essentia diuina medio lumine gloriae; & haec conuenit solis beatis, si sit per modum permanentis: Nam per modum transiit fuit etiam Paulo & Moysi communicata. Secunda est cognitionis intuituæ proprie dicta extra Verbum; quæ sit per speciem creatam repræsentantem rem existentem & præsentem ut est actualiter existens & præsens, eo modo quo Angeli per species insulæ cognoscunt non solum rerum species, sed etiam individua sub eis actualiter existentia. Tertia per cognitionem intuituam improprie dictam, quæ sit per speciem perfectarum repræsentantem rem præteritam vel futuram ac si esset existens & præsens actu cognoscendi secundum mensuram cognitionis illius; quo modo diximus animam Christi per

species inditas cognoscere futura contingentia tam naturalia quam libera. Quarta evidentiæ est cognitionis rei per effectus proprios; sicut est cognitio existentia Dei & perfectionis eius ex creaturis accepta. Ultima est per cognitionem ex attestacione evidentiæ, cui nulla potest inesse falsitas; qualis est locutio Dei; qui est ipsa prima veritas, cum intellectu nostro loquitur causando in eo conceptus formatos, vel ex præexistentibus speciebus, vel ex nouiter insulis, & infundendo lumen supernaturale evidenter offendens Deum esse qui loquitur. Quod fieri posse duobus exemplis explicant recentiores: primum est in actu vel habitu fidei; quem si quis per Dei revelationem in quidditative cognosceret, clare videret eius entitatem esse supernaturalem, ac proinde non nisi a Deo posse diuinare: Secundum est in humana loquitione; nam qui perfecte proprietatem & modum vocis & locutionis alicuius cognoscit, statim eius audita voce nouit evidenter eum esse qui loquitur: Deus autem suæ locutionis ad intellectum proprium habet modum, quo supernaturaliter illum immutat & eleuat ad supernaturalia; sicut etiam illi proprium est illabi mentibus. Angelus igitur aut homo ex hoc loquendi modo diuina revelatione evidenter cognito cognoscit etiam evidenter Deum esse qui loquitur; sed cum hic modus sit supernaturalis, quæritur quomodo eius cognitione habeat evidentiem: si dicatur habere evidentiem in attestante, quæ de hac attestatione, quomodo sit evidens: & ne sit processus in infinitum, necesse est deuenire ad attestacionem cognitam evidenter in seipso; igitur eadem evidentiæ poterunt alia supernaturalia cognoscit, quia de omnibus est eadem ratio. Huius vero difficultatis solutio patebit ex dicendis.

Secundo supponendum est Deum posse creare intellectui speciem & lumen infundere, quibus intuituæ non proprie sed improprie, evidenter tamen, cognoscatur essentia Dei & Trinitas personarum quo ad quia est, quod ostenderetur in quaestione proxime sequenti.

Tertio notandum est, omnia fere supernaturalia creata intrinsece claudere relationem transcendentalis ad Deum, qui est ens per se primo & simpliciter supernaturalis; ut patet de visione beatifica, de unione hypostatica, de gratia, fide, spe & charitate, religione, &c. quo sit ut eorum evidens cognitione haberi non possit, nisi cognito etiam ipsorum supernaturalium termino, non quidem intuituæ cognitione proprie dicta, quæ terminatur ad Deum quidditative cognitum, & prout est in seipso secundo modo superius explicato; prout scilicet est existens & præsens in mensura, qua mensuratur duratio cognitionis; sed intuituæ cognitione improprie dicta, quæ terminatur ad Deum cognitum quo ad quia est, & prout in se est, id est non in alio, in quo cognito cognoscatur; quo modo probabile est Deum per speciem creatam posse representari, & ab intellectu creato cognoscit; ut ostenderemus inferius.

PRIMA CONCL. Christus per scientiam inditam cognovit omnia supernaturalia possibilia, neque omnia mysteria gratiae, quæ per Dei potentiam absolute & præfici possent. Probatur: quia sic comprehendet omnipotentia Dei, quatenus est author gratiae; quod videretur impossibile.

SECVNDA CONCL. Christus per scientiam inditam cognovit omnia entia supernaturalia, & omnia mysteria gratiae nobis exhibita in quacunque temporis differentia. Hæc est S. D. in textu; & probatur etiæ: quia Christus ut homo, causa est efficiens & finalis omnium supernaturalium & mysteriorum gratiae; ergo hec omnia

omnia per scientiam inditam cognovit; consequentia valde probabilis est. *Suppositus præsertim propositionibus assumptis à D. Tho. in probatione huius conclusionis. Antecedens probatur: quia Christus est caput omnium prædestinatorum & fons totius gratiæ, quæ redemptis conferatur hominibus.*

TERTIA CONCL. *Christus per scientiam inditam cognovit predicta supernaturalia, & mysteria gratiæ euidenter non solum in attestante, sed etiam in seipso, id est non in alio prius cognito; nec ea cognovit intuitu propriæ sed impropriæ. Primam partem huius conclusionis, quod scilicet Christus prædictorum habuerit euidentiam in attestante, admittunt & probant Bann. in 2.2. q. 5. art. 1. ad 3. & Aluar. hic disp. 61. Secunda vero pars probatur: quia hoc nullam implicat contradictionem, & pertinet ad maximam Christi hominis dignitatem; ergo est attestandum; & cōfirmatur: quia supernaturalia creata, & mysteria gratiæ sunt res finitæ, nec eorum cognitio implicat cognitionem quidditatiuum alicuius infiniti simpliciter; igitur per species creatas possunt euidenter repræsentari. Antecedens quo ad primam partem clarum est. Quo ad secundam vero partem patet ex ultimo fundamento.*

Argumenta, & solu-
tiones.

Obi. 1. cont.
3.60746.

CONTRA secundam conclus. sunt argumenta; quæ afferunt & soluit Aluar. in 61. disp. **C** *CONTRA tertiam conclus.* argum. Bannes: Nam lumen gloriæ quo ad propriam & specificam suam rationem à nullo intellectu carente lumine gloriæ est cognoscibile; ergo neque habitus fidei, gratiæ & charitatis. *Antecedens probatur: Quia lumen gloriæ excedit omne aliud lumen & est alterius & superioris ordinis; ergo distincte cognosci non potest alio lumine inferiori; Consequentia vero probatur: quia non potest euidenter cognosci virtus seminis, nisi euidenter cognoscatur fructus qui ex semine potest produci; sed gratia & virtutes Theologicae sunt veluti semina beatitudinis; iuxta illud ad Rom. 6. gratia Dei vita eterna; ergo si lumen gloriæ non est euidenter sine lumine gloriæ cognoscibile, nec alij habitus supernaturales erunt euidenter cognoscibiles.* *Respon.* falsum esse antecedens. Ad probationem dico nullam esse consequentiam; nam etiam diuina euidentia est altioris ordinis, quam sit intellectus creatus actuatus lumine gloriæ, & tamen ab eo quidditatiue cognoscitur. Quamuis igitur in cognitione quidditatiua naturali requiratur euidentia ordinis, non tamen requiritur in supernaturali. Secundo dico sufficere identitatem ordinis genericam aut quasi genericam; qualis est inter lumen scientiæ inditam animæ Christi & lumen gloriæ; utrumque enim est lumen intellectuale supernaturalis ordinis, & lumen inditæ scientiæ supremum obtinet gradum inter omnia lumina supernaturalia post lumen gloriæ, cui maxime assimilatur.

Obi. 2.

Contra eandem conclus. argum. Aluar. **Primo:** quia S. Thom. in fine corporis huius articuli agens de iis, quæ Christus cognovit per scientiam inditam, ait: *Ipsam tamen Dei euidentiam per hanc scientiam non cognovit, sed solum per propriam, hoc est per scientiam beatam, & idem docet art. 5. ad primum, & loquitur in his locis de cognitione euidentiæ euidentiæ diuinae in seipso.* *Resp. primo:* Aliud esse loqui de cognitione euidentiæ euidentiæ diuinae, & aliud de cognitione euidentiæ entium supernaturalium creatorum, de quibus loquitur nostra conclusio; Secundo responderet D. Tho. loqui de cognitione illa euidentiæ, quæ est quidditatiua & intuituia proprie, non autem de illa quæ proprie tantum est intuituia.

Solus.

Secundo: *Iuxta sententiam S. Tho. 1. p. q. 12. art. 1. obi. 1.* nulla potest dari species creata, quæ repræsentet clare & distincte diuinam euidentiam prout est in seipso; ergo sub hactenue non potest euidenter cognosci, nisi per scientiam beatam, in qua vniuersit euidentia diuina intellectu in ratione speciei intelligibilis. *Resp. D. Tho.* loqui de repræsentatione & cognitione quidditatiua & intuituia proprie dicta; secundum hanc enim proprie & absolute loquendo dicitur euidentia diuina repræsentari & cognosci clare, distincte & prout est in seipso. *Solus.*

Quæstiō SEXTA *An Christus per scientiam infusam, cognoverit euidenter mysterium sanctissima Trinitatis?*

B *De proposita difficultate variae sunt opiniones: præcipue vero sunt quatuor. Prima est Valsq. Super hoc articul. disput. 53. & 1. p. quæst. 32. art. 1. disp. 135. dicentis nulli intellectui creato communicari posse cognitionem claram diuinae Trinitatis extra Verbum, ac proinde animam Christi per solam visionem beatificam habuisse claram notitiam mysterij SS. Trinitatis.*

Secunda *sententia est Zumel. in 1. p. qu. 32. art. 1. disp. 2. vbi statuit quinque conclusiones. Prima est: Possibile est euidenter cognoscere mysterium Trinitatis euidentia in attestante. Secunda est: Impossibile est ut homini, qui nunquam vidit Deum, detur euidentis cognitionis Trinitatis in seipso quantum ad quid est aut quantum ad an est. Tertia est: Christus per scientiam infusam non cognoscit euidenter Trinitatem personarum in seipso. Quarta conclusio: Valde rationabile & probabile est dicere, quod anima Christi per scientiam infusam euidenter cognoscit Trinitatem, quantum ad an est: in effectib. supernaturalis ordinis; quam sententiam sequuntur quidam recentiores viri doctissimi. Quinta eiusdem conclusio est: Non est improbabile, immo vero ratione consentaneum dicere, quod Christus extra Verbum per scientiam infusam habuit euidentiam Trinitatis in attestante, quantum ad an est.*

D *Tertia sententia est Bann. in 1. p. in allegata qu. & art. dubio 2. qui tria dicit. Primum est fieri non posse etiam de potentia Dei absolute, ut detur homini species creata, per quam possit euidenter cognoscere Deum sicuti est. Secundum est: Probabiliter posse sustineri, quod seclusa visione beatifica possit Deus conferre speciem intelligibilem, per quam homo euidenter iudicet Deum esse qui loquitur & reuelat hæc mysteria, ac per consequens euidenter iudicet esse vera quæ reuelatur, & hæc est (inquit) euidentia in attestante. Terium est: probabilius esse, quod seclusa visione Dei non possit mysterium Trinitatis euidenter cognosci notitia intuituia aut abstractuia.*

E *Quarta sententia est Suar. disp. 27. sect. 5. quam sequitur Aluar. disp. 62. Hi dicunt Christum per scientiam inditam habuisse cognitionem mysterij Sanctissimæ Trinitatis euidentem in attestante ex vi proprii luminis & reuelationis supernaturalis.*

V *Ulima sententia est Capr. in 2. dist. 23. quest. vniuersica, ad argumenta Scotti contra secundam conclusionem; ubi dicit non repugnare, quin virtute cognitionis intuituia quæ beatus inuenitur Deum, possit in ipso creari cognitionis abstractuia talis, quæ euidenter appareat Deum esse Trinum & unum, potissimum diuina virtute, ita ut beatus duplum habeat cognitionem de Deo uno & Trino; Vnam beatificam, & alteram non beatificam: quam sententiam sequuntur Caietanus super hoc articul. & in 2.*

in 2. 2. quest. 171. art. 5. Molina 1. par. quest. 1. art. 2. A
diss. 4. & alij antiquiores, quos notat Vasq. in alle-
gata sua diss. 135 c. 1.

Resolutio.
Christum
per scientiam
inditam
cognovisse eu-
davit
dicitur
fieri
trinitatis
ex pro-
pria
modis
probabi-
lis.

Supponenda sunt hic primo ea, quae supra diximus
de duplice modo cognoscendi rem in ipsa, & de
duplice modo cognitionis intuitiæ; de qua late-
riferit Capr. in allegata diss. 23. in responsionibus ad ar-
gumenta Durandi.

Secundo sciendum est cognitionem omnem in-
tuitiæ fieri per speciem rei propriam; ut patet
ex Capreolo loco notato. Sed species potest dupli-
citer dici propria: Vno modo, quia distinctæ &
perfectæ repræsentat singula ad rei quidditatem
& conditions eius pertinentia, pro ut existit a-
ctualiter in rerum natura; & hæc species causat
cognitionem evidenter & intuitiæ propriæ
dictam, de quo loquitur Capr. in dicto loco. Alio
modo dicitur species propria, non quia rem per-
fectæ & quidditatiæ repræsentat; ut patet de spe-
ciebus seu conceptibus, quibus nos Deum intel-
ligimus, tam quo ad eius naturam absolutam,
quam quo ad Trinitatem personarum; sunt enim
propriæ Deo, quatenus à qualibet alia re distin-
guitur, licet in infinitum ab eius repræsentatione
deficiantur. Multo magis itaque fieri & infundi po-
terunt intellectui creato species, quæ non tantum
sunt hoc modo propriæ diuinæ Trinitatis, sed i-
psam quo ad quia est evidenter repræsentant, ita
ut in intellectu causent cognitionem intuitiæ
minus proprie dictam, quæ tamen simpliciter sit
abstractiæ. Nulla enim videtur esse repugnantia
ut fiat à Deo species, quæ distinctæ & evidenter re-
præsentant & intellectui meo diuinam essentiam in tribus
suppositis sublîstentem absque hoc, quod
cognitione ex ea causata terminetur ad ipsam, ut in
actu exercito sic existit, sed hæc terminatio sup-
pleatur, licet imperfectæ, per speciei & luminis
excellentiæ, eo fere modo quo species phan-
tasiæ per actum sensus communis terminatæ ab-
lentes veluti præsentes actu distinctæ ac evidenter
sommiantibus & quandoque vigilantibus re-
præsentant. Quanto namque excellentiores sunt
species intelligibiles à Deo supernaturaliter indi-
catae speciebus in phantasia receperis, & lumen illa-
rum supernaturale nobilis est lumine harum
naturali, tanto perfectiori modo potest Deus per
illas species & lumen intellectui nostro fieri præ-
fens obiectu, ita ut intuitiæ (quamquam minus
proprie) videatur, supplete quodammodo spe-
ciei & luminis excellentia præsentiam & termina-
tionem obiecti secundum actualem existen-
tiæ; qui præsentia modus soli conuenit intuitiæ
cognitioni propriæ dictæ, qualis est visio beatu-
rum.

Tertio notandum est posse Deum quo ad absolu-
ta per creatam speciem immediate & distincte, li-
cet non quidditatiæ, repræsentari: ut late proba-
ui & explicau in prim. p. q. 5. art. 3. *Contr. 1. vbi* etiam
ostendi Deum, non solum immediate, sed etiam
immediate repræsentari per substantiam Angeli.
Nulla igitur appetit repugnantia, quin possit
Deus, ut agens supernaturale intellectui creato
speciem infundere supernaturalem, quæ distin-
ctæ ac immediate, licet non quidditatiæ nec in-
tuitiæ proprie. Deum secundum essentiam vnu
in tribus suppositis relatiæ distinctis sublîstentem
repræsentet; ut etiam affirmit Scotus, quod
lib. 7. cuius mentem explicat & tuetur Molina 1. p.
q. 1. a. 2. diss. 4.

Conclusio-
nes dedu-
ctæ, & pro-
bata.

PRIMA CONCL. Christus per scientiam inditam
cognovit evidenter mysterium Trinitatis. Hæc conclu-
sio est contra Bannensem & Vasquezium: sed in
ea conueniunt alij omnes doctores supranomi-

nati; & colligitur ex textu præsens articuli, vbi
dicitur Christum per hanc scientiam plenius &
abundantius ea omnia cognovisse, quæ per reue-
lationem diuinam hominibus innotescunt, siue
pertineant ad donum sapientiæ, &c. & ab huius
scientiæ perfectione solum excipit perfectionem
visionis beatificæ; igitur perfectiori modo con-
gnovit Christus per hanc scientiam mysterium
SS. Trinitatis, quam cognoscatur per fidem, aut
prophetiam, aut per quodcumque donum Spiritu-
s sancti: igitur non obscure & ænigmatis led
evidenter. Et confirmatur: quia possibilis est talis
cognitionis; igitur conuenit animæ Christi: Ante-
cedens supra probatum est; consequentia est S. D. in
textu dicentis, fuisse conueniens ut anima Christi
omnino est perfecta per hoc, quod omnis eius
potentialitas sit reduta ad actum. Alias proba-
tiones lege apud Zumel. *conclusiones*, & apud Sua-
rez in allegata diss. 27. f. 5. §. *Dico* 2.

SECUNDA CONCL. Probabile est Christum per
scientiam inditam habuisse cognitionem mysterii SS. Tri-
nitatis quo ad quia est evidenter in attestante. Huic
conclusioni consentiunt Bann. Zumel. Suar. &
Aluar. locis *supratenatis*, & præ ceteris Aluar. eam
probat & tuetur egregie.

TERTIA CONCL. probabilis est eorum sententia,
qui dicunt Christum per hanc scientiam evidenter cogni-
uisse Trinitatem esse per species omnium rerum superna-
turalium, specialiter autem per species illarum rerum superna-
turalium, quæ dicunt ordinem transcendentali: in ad-
personas Trinitatis, ut ad obiectum vel causam, vel male-
m, vel terminum: Probatur hæc conclusio: Quia gra-
tia participatio quædam est Dei, ut est vnu in es-
sentiæ, & Trinus in personis & charitas eius qual-
itas est disponsans ad dilectionem Dei, ut est vnu & Trinus,
& lumen gloriæ dispositio est in
tellectus ad videndum Deum quo ad vnam eius
essentiam in tribus suppositis sublîstentem, & vi-
sio beatifica terminatur ad Deum, ut est Trinus
& vnu, & similem habitudinem habent omnes
effectus ordinis supernaturalis: quamus enim
gratia & alij omnes eiusdem ordinis effectus à Deo
ut ab effidente dependant, quatenus vnu est in
essentiæ, ab eo tamen ut ab obiecto & termino &
ut causa formalis seu exemplari ac finali depen-
dant, quatenus est Trinus & vnu. Quemadmo-
dum enim grauitas terræ naturaliter ac essentialiter
ordinatur ad centrum, ita gratia & alia super-
naturalia ex intrinseca sui natura ordinantur in
Deum vnum & trinum, ut in proprium ac pro-
portionatum eorum finem; igitur in his effectu-
bus quidditatiæ cognitis cognosci poterit eu-
denter Trinitas personarum, sicut cognita quid-
ditatiæ terræ grauitate, cognoscimus euidenter
centrum esse.

VLTIMA CONCL. Christus per scientiam infusam
cognovit evidenter Trinitatem quo ad quia est intuitiæ,
sed impropter modo superiorius explicato. Hæc patet ex di-
ctis: & probatur etiam: quia, ut ostendimus, possi-
ble est datæ speciem immediate & distinctæ, licet
non quidditatiæ, repræsentantem Deum ut est
Trinus & vnu; sed per hanc cognoscitur euide-
nter & intuitiæ, licet impropter, Trinitas persona-
rum quo ad an est; ergo.

CONTRA primam concl. sunt argum. Vasq. que
referunt & soluit Aluar. diss. 62. & ea quæ producit
Bann. pro 4. sua concl. quorum solutio patet ex di-
ctis, & erit euidentior ex solutionibus argumenta-
torum contra ultimam nostram concl.

CONTRA secundam concl. sunt argumenta, que
referunt & soluent Bann. Zumel. Suar. & Aluar.
locis *supratenatis*.

CONTRA ultimam concl. argumentatur Bann.
Obi. cont. vlt. concl. primo,

Obi. 1. **primus**, quia D. Tho. hic ait animam Christi per hanc scientiam non vidisse diuinam essentiam; ergo. *Reph.* Animam Christi per hanc scientiam non vidisse diuinam essentiam quidditatue, sed tantum quo ad quia est.

Obi. 2. Secundo impossibile est dari speciem creatam, quæ repræsentet tres personas sicut sunt in seipisis; sicut nec repræsentari potest essentia Dei, ut in se est; ergo. Eodem argumento vtitur Zumellus. *Reph.* falsum esse assumptum loquendo de repræsentatione essentie & personarum in se ipisis, id est immediate & non in alio obiecto prius repræsentari; & de repræsentatione evidenti, non quidditatue, sed quo ad quia est, de qua loquitur nostra conclusio.

Obi. 3. **Contra eandem** conclus. argumentantur alij **primus** quia species immediate repræsentans Trinitatem, & quæ est illius propria, debet esse eiudem rationis cum illa: & eam repræsentare non tantum secundum gradum communem, sed etiam secundum gradum proprium, atque adeo non ad instar creature, sed prout in se est; igitur talis species repræsentet Trinitatem quidditatue, & non tantum quo ad quia est. *Reph.* nullam esse cōseq. quia potest esse species aliquius rei propria, & aliquo modo eiudem rationis cū illa repræsentans eam immediate secundum proprium gradum, quæ tamen non repræsentet illam quidditatue; ut patet de substantia Angeli, quæ Deum immediate repræsentat secundum proprium eius gradum, quo distinguitur ab omni ente creato vel creabil, ut est aliquo modo eiudem rationis cum illo, quia est ipse Deus in esse intelligibili; nec tamen repræsentat Deum quidditatue; quia propria Dei non repræsentat ea claritate & distinctione, quæ sufficiat ad cognitionem quidditatem; sed quæ satis sit ad Deum, prout à creaturis distinguitur, intelligendum; longe tamen perfectione modo, quam nos per species à rebus acceptas Deum, pro ut à ceteris entibus distinguitur, intelligamus; sic igitur species in dite animæ Christi Deum in tribus suppositis sub silentem immediate, & quo ad propria repræsentant longe perfectione modo, quam per species & lumen diuinæ revelationis mediate vel immediatae nobis repræsentetur; non ea tamen distinctione & claritate, quæ necessaria est cognitioni quidditatue; sicut nec quilibet habet species propriam signis, bouis aut hominis habet eius cognitionem quidditatem, sed neesse est distincte concipere genus & differentiam eius constitutuam & à ceteris distinctionam. Stat enim species rei propria, etiam in actu secundo cum cognitione confusa, aut non quidditatua.

Obi. 4. **Secundo** arguunt. Quia Trinitatem esse non est aliquid minus immateriale, aut minus perfectum, aut minus identificatum cum suo esse, quam ipsa quidditas Trinitatis; sed nulla potest dari species quidditatis Trinitatis, eo quod est infinite immaterialis & perfecta, & suum esse; igitur non potest dari species repræsentans illa esse secundum suum proprium conceptum, quin repræsentet proprium & quidditatum conceptum illius. *Reph.* hoc argumento probari non posse dari speciem repræsentantem intuitiū proprie Trinitatem esse, non autem probat impossibile esse dari speciem, quæ repræsentet idem intuitiū, sed impropter; Vnde admissa secunda propositione & consequentia de cognitione intuitiū proprie dicta, negatur eadem secunda propositione, si sermo sit de cognitione intuitiū improprie sumpta; quamvis enim esse Trinitatis à parte rei sit idem quod quidditas Trinitatis & ideo non possit repræsentari sicut est,

Solut. **A** id est intuitiū proprie, nisi repræsentetur etiam quidditas sicut est, & consequenter videatur Trinitas quidditatue; si tamē sermo sit de cognitione intuitiū minus proprie dicta, potest repræsentari quidditas & esse Trinitatis, evidenter quidem, sed non quidditatue; non enim omnis cognitione quidditatis est quidditatua.

ARTICULUS II.

Solut. **Vtrum** Christus **hac scientia** ratiō potuerit non conuertere se ad phantasmata.

A **D** secundum sic proceditur. Videlur, quod anima Christi non potuerit intelligere secundum hanc scientiam, nisi conuertere se ad phantasmata. Quia, ut dicitur in tertio de anima, Phantasmata comparantur ad animam intellectuam humanam, sicut colores ad visum. Sed potentia visus Christi non potuit exire in actum, nisi conuertere se ad colores. Ergo etiam neque anima intellectus eius potuit aliquid intelligere, nisi conuertere se ad phantasmata.

Præterea: anima Christi est eiusdem nature cum animalibus nostris: altoquin ipse non est eiusdem species nobiscum: contra ad quod Apostolus dicit Philip. 2. quod est in similitudinem hominum factus. Sed anima nostra non potest intelligere, nisi conuertere se ad phantasmata. Ergo etiam neque anima Christi.

C **P**raeterea: sensus datus sunt homini, ut deseruare intellectum. Si igitur anima Christi intelligere potuit absque conuersione ad phantasmata, que per sensu accipiuntur, sequeretur, quod sensus frustra fuisse in anima Christi: quod est inconveniens. Videlur igitur, quod anima Christi non potuerit intelligere, nisi conuertere se ad phantasmata.

Sed contra est, quod anima Christi cognovit quadam, que per phantasmata cognosci non possunt, scilicet substantias separatas. Potuit igitur intelligere non conuerendo se ad phantasmata.

Respondeo dicendum, quod Christus in statu ante passionem, fuit simul viator, & comprehensor, ut infra magis patet. Et præcipue quidem conditiones viatoris habuit ex parte corporis, in quantum fuit passibile: conditiones vero comprehensoris maxime habuit ex parte animæ intellectus. Est autem hec conditio animæ comprehensoris, ut nullo modo subdatur suo corpori, aut ab eo dependeat; sed totaliter ei dominetur. Vnde, & post resurrectionem, ex

D anima, gloria redundabit ad Corpus. Ex hoc autem anima hominis viatoris indiget ad phantasmata conuerti, quod est corpori obligata, & quodammodo ei subiecta, & ab eo dependens. Et ideo anima beata, & ante resurrectionem, & post, intelligere possunt absque conuersione ad phantasmata. Et hoc etiam oportet dicere de anima Christi, quæ D. 185. plene habuit facultatem comprehensoris.

E **A**d primum ergo dicendum, quod similitudo illa, quam Philosophus ponit, non attenditur quantum ad omnia. Manifestum est enim, quod finis potentia visus est cognoscere colores: finis autem potentia intellectus non est cognoscere phantasmata, sed cognoscere species intelligibilis, quas apprehendit à phantasmibus, & in phantasmibus secundum statum praesens vita. Est igitur similitudo, quantum ad hoc, ad quod aspicit utraque potentia: non autem quantum ad hoc, in quod viriusque potentia conditione terminatur. Nihil autem prohibet, secundum diuersos status ex diuersis rem aliquam ad suum finem tendere: finis tamen proprius aliquius rei semper est unus. Et ideo, licet visus nihil cognoscat absque colore, intellectus tamen secundum aliquem statum potest cognoscere absque phantasmate, sed non absque specie intelligibili.

Ad secundum dicendum, quod licet anima Christi fuerit eiusdem natura cum animalibus nostris, habuit tamen aliquem statum, quem anima nostra non habent nunc in re, sed solum in spe, scilicet statum comprehensoris.